לנר ע"י של חול והשיב נר של שבת (ג) ושל ב"ה כולם של מצוה שיכול להדליק מזה לזה וא"א ז"ל כתב כסברא ראשונה :

תרעה הלכתא הדלקה עושה מצוה ולא הנחה שאם היתה מונחת במקומה שלא לשם מצות חנוכה מדליקה שם וא"צ להסירה ולהניח' לשם מצות חנוכה הלכך עששית שהיתה דולקת כל היום לערב מכבה ומדליקה לשם מצוה ומ"מ צריך שידליקנה במקום הנחתה שאם הדליקה בפנים והוציאה לחוץ (א) לא יצא שהרואה אומר לצרכו הוא מדליקה וכן אם מדליקה ואוחזה בידו במקומה לא יצא שהרואה אומר לצורכו הוא אוחזה וכיון שעיקר המצוה בשעת ההדלקה צריך שיהא בנר שיעור שמן קודם שידליק אבל לא ידליק ויתן שמן אח"כ ולא ידליקנה חרש שוטה וקטן אבל אשה מדלקת שאף היא היתה בנס וחייבת בה :

תרעו המדליק בליל ראשון מברך להדליק נר של חנוכה ושעשה נסים ושהחיינו ואם לא בירך זמן בליל ראשון כתב א"א הרא"ש ז"ל בתשובה דמברך בליל שני או אימתי שיזכור מליל ראשון ואילך מברך שנים להדליק ושעשה נסים והרואה הנרות מברך בליל ראשון שתים שעשה נסים ושהחיינו מכאן ואילך אינו מברך אלא שעשה נסים לבד ודוקא שאינו עתיד להדליק ואין

ומ"ש רבי' והשיב נר של שבת ונר של ב"ה כולם של מצוה וכו' ז"ל נמק"ח הלכה כשמואל דאמר מדליקין מנר לנר דהא רבה עביד כוותיה א"כ מותר להדליק קינסא או נר של חול מנר של מצוה הן נרות שבת הן נרות חנוכה הן נרות ב"ה מותר להדליק קינס' מנר של שבת כדי להדליק בה נ"ח או איפכא או להדליק קינסא מנר של שבת כדי להדליק נר אחרת של שבת וכן בנרות חנוכה אבל נר של חול אסור להדליק מנר של מצוה אע"פ שמדליק מאותה נר של חול נר אחרת של מצו' כדמוכח הכא (שם) דאין שוקלין כנגד מעשר שני דינרי זהב עכ"ל ורבינו לא הזכיר נר חנוכה משום דכיון דעלה קיימא ממילא משמע דכי קאמר כולם של מצוה שיכול להדליק מזה לזה דאנר חנוכה נמי קאי : **כתוב** בתה"ד דאפילו למ"ד מדליקין מנר לנר על ידי קינסא אם יש לחוש שיכבה הקינסא ברוח קודם שיגיע לאותו נר מצוה שרוצה להדליק מודה דאסור (ב) :

תרעה הלכתא הדלקה עושה מצוה ולא הנחה כו' הכי מסיקנא בגמ' פ' ב"מ (כג.) : **ומ"ש** הלכך עששית שהיתה דולקת וכו' שם א"ריב"ל עששית שהיתה דולקת והולכת כל היום כולו למוצאי שבת מכבה ומדליקה פירש"י שהדליק למצות חנוכה מערב שבת למוצאי שבת צריך לכבותה ולהדליקה למצות הלילה : **ומ"ש** ומ"מ צריך שידליקנה במקום הנחתה כלומר אע"ג דאין הנחה עושה מצו' מכל מקום צריך שידליקנה במקום הנחתה וכדאיתי' התם (כג:) אמר רבא הדליקה בפנים והוציא' לא עשה כלום מפני שהרואה אומר לצרכו הוא דאדלק' וכן אמר נמי רבא אם היה תפוס נר חנוכה לא עשה כלום מפני שהרואה אומר לצרכו הוא דנקיט לה מ"מ כתב מהרי"א ז"ל כתב בג"ה כי פעם א' ראה בב"ה שהדליקו הנר' בכלי שהיו מדליקין כל השנה להאיר שבלותו כלי היו נרות מתוקנו' לנר חנוכ' ואחר שהדליק המדליק נר חנוכה היה מוליך אותו כלי לגבוה הכלי להעמידה במקומו המיוחד לו כל השנ' ותמה ביד המדליק שלא יעשה כן שאע"פ ששמעו העומדי' בב"ה הברכה על חנוכה בשעת ההדלקה מ"מ הרואה שלא היה שם בשעת הברכה יאמר לצרכו הוא שהדליקו לכך טוב שלא יגביהנה אלא שיניחנה למטה כפחות מי' ואמר (סמרים יש) [שעדיין יש לפקפק] על זה לפי שעדיין משתמשים לאורה וכיון שהרגילו כל השנה להדליק לאורה אע"פ שמעט במקומה כיון שאין נר במקום נר חנוכה א"א שלא ישתמש נר חנוכה לעומדים שם במקום האר שהם רגילין לכך לצורך התפלה ראוי לחדש כלי אחר ע"כ ונראה לי שמאחר שהדלקת נר בב"ה אינו אלא משום מנהג שנהגו ואין חוששין שיהיה לפני הפתח אלא לפני ההיכל אין לדקדק בזה כל כך משום הנכנסים והיוצאים ועוד שאפי' בבית אין אנו מדליקין עכשיו אלא מפני בני הבית וא"כ לפי זה אין לחוש לעוברים ושבים וכ"ש בב"ה שהרי כל הבאים לשם יודעים שאלו הנרות הם של חנוכה ועוד היה נראה לומר שמאחר שכבר הדליקן במקום שאינו ראוי להר"ל כבתה שאין זקוק לה עכ"ל :

וכיון שעיקר המצוה בשעת ההדלקה צריך שיהיה בנר שיעור שמן קודם שידליק וכו' כ"כ הרא"ש בפ' ב"מ וז"ל כיון דהדלקה עושה מצוה צריך שיתן שמן בנר כדי שיעור קודם הדלקה אבל אם בירך והדליק ואחר כך הוסיף שמן עד כדי שיעור לא יצא י"ח :

ולא ידליקנה חש"ו שם בגמ' (כג:) והשתא דאמרינן הדלקה עושה מצוה הדליקה חש"ו לא עשה כלום וכתב הר"ן הלכך הדליקה חש"ו אע"פ שהניחה גדול לא עשה כלום מיהו כתב בעל העיטור דאם הגיע לחינוך מותר והכל תלוי במנהג כדאמרינן בירושלמי דמגילה מכאן ואילך התקינו שיהו קטנים קורים לרבים ע"כ :

אבל אשה מדלקת וכו' שם בגמ' אשה ודאי מדליקה דאמר ריב"ל נשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס וכתב הר"ן שגזרו יוונים על כל הבתולות הנשואות שיבעלו להגמון תחלה ועל ידי אשה נעשה נס דאמרי' במדרש דבתו של יוחנן האכילה לראש הצורר גבינה לשכרותו וחתכה את ראשו וברחו כולם ועל זה נהגו לאכול גבינה בחנוכה עכ"ל (ג) :

תרעו המדליק בליל ראשון מברך להדליק נר ושעשה נסים ושהחיינו מליל א' ואילך מברך שתים וכו' עד אינו מברך אלא שעשה נסים בלבד פשוט בפרק ב"מ (כג.) כתוב בשבולי הלקט במטבע ברכות שטבע ה"ר יוסף מצאתי ברכת חנוכה שטבע' להדליק נעשה סופר הוא חגא דשני ליה ע"י שליח ועוד א"כ מפני מה לא השיב רב פפי כשאמר לו רב פפא לא שני דלאו מיהו משל ניהו דלא שני דלאו מיהו משל דהא נר חנוכה שני ע"י שליח ומברכין להדליק ומפורש בפרק לולב הגזול ירושלמי כילד מברך על נר חנוכה אקב"ו על מצות הדלקת חנוכה עכ"ל אבל נוסחת הפוסקים הוא להדליק וכן נהגו ומאי דשני לי' ע"י שליח י"ל דכיון דצריך לאשתתופי בפריטי הו"ל כאילו אוגה וכולה לפתקיים ע"י אחר וכ"כ הר"ן בפ"ק דפסחים : **ומ"ש** ודוקא שאינו עתיד להדליק

ודוקא שאינו עתיד להדליק וכו' שאינו עתיד להדליק באותו לילה שאם דעתו להדליק בביתו באותה לילה אין צריך לברך על הראייה אלא מסדר כל שלשתן בשעה שידליק מידי דהוה אסוכ' דמסדר להו לכולהו אכסא וכ"כ בהג"מ בשם רבי' שמחה ורא"ט"ה אבל כשאינו עתיד להדליק בביתו באותו לילה צריך לברך ארואיה אעפ"י שדעתו לברך בביתו בליל שניה דכל יומא ויומא מצוה בפני עצמה הוא וז"ל רש"י בשם ר"י בר יהודה שאמר בשם ר' יעקב דלא הוזקקה ברכה זו אלא למי שלא הדליק בביתו עדיין או ליושב בספינה וכו' משמע שלא בא למעט שלא יברך ברכה זו אלא למי שהדליק כבר ובירך בביתו אבל מי שלא הדליק בביתו אעפ"י שדעתו להדליק באותו לילה בביתו צריך לברך ארואיה ואין

תרעה הלכתא הדלקה עושה מצוה וכו' עד שהרואה אומר וכו' היינו מסקנא דגמ' כ"ח איבעיא להו הדלקה עושה מצוה או הנחה עושה מצו' ת"ש דאמר רבא הדליקה בפנים והוציא' לא עשה כלום א"נ הדלקה עושה מצוה הדלקה במקומה בעינן מש"ה לא עשה כלום אלא"ת הנחה עושה מצוה אמאי לא עשה כלום ופריך התם נמי הרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה אלמא דלמאי דמסקינן הדלקה עושה מצוה א"נ לטעמא דהרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה אלא טעמא הוי משום דהדלקה במקומה בעינן וא"כ למה כ' רבינו טעמא דהרואה וכו' דלא איתמר אלא למ"ד הנחה עושה מצוה והרמב"ם דקדק מזה שכתב הדליקו בפני' והוציאו דלוק והניחו על פתח ביתו לא עשה כלום עד שידליקנו במקומו אחז הנר בידו ועמד לא עשה כלום שהרואה אומר לצרכו עומד עכ"ל הנה גבי הדליקו בפנים וכו' לא כתב טעמא דהרואה אלא לפי שצריך שידליקנו במקומו גם הרי"ף והרא"ש ובסמ"ג איכא להקשות שכולם כתבו כדברי רבינו ונראה ליישב שהם מפרשים דלמאי דמסקי וקאמר התם נמי הרואה הוא אומר לצרכו הוא דאדלקה משמע דלא סבירא ליה כן טעמא דהדלקה במקומה בעינן לגבי הדליקה מבפנים אלא קושטא הכי הוא דאסור משום דהרואה וכו' וכאידך שמרא דרבא דאמר היה תפוס נר חנוכה וכו' דאין להעמידה אלא מטעם דהרואה וכו' למאי דקי"ל הדלקה עושה מצוה א"כ טעם זה ברור ומוכח טפי וכאידך דרבא דהדליקה בפנים נמי משום דהרואה וכו' ולא משום הדלקה במקומה בעינן כדקס"ד מעיקרא אלא קי"ל דלא בעינן הדלק' במקומה ונפקא מינה לענין נר של שבת ושל י"ט דלית בהו משום פרסומי ניסא כדי לחוש להרואה וכו' דמותר הוא להדליקה תחלה ולהניח' אח"כ במקומה לאחר שכבר הודלקה דלא בעינן הדלקה במקומה אבל להרמב"ם גם בשל שבת ושל י"ט הדלקה במקומה בעינן וכן ספקו לבריות המרדכי והגהות בפ' ב"מ וכבר היה אפשר לומר דלהרי"ף ודעימיה נמי הדלקה במקומה בעינן ולא כתבו רק טעמא דהרואה וכו' אלא לאורויי דאף לדידן שמדליקין בפנים והדלקה במקומה הוא אפ"ה לא עשה כלום משום דהרואה וכו' אלא שקשה על זה דהיה להם להביא גם כן טעמא דהדלקה במקומה בעינן כיון שפוסקים הלכה הילכך נראה עיקר כדפי' להרי"ף ודעימיה אידחי הך טעמא דהדלקה במקומה בעינן ולענין הלכה נראה עיקר כדעת הרמב"ם דהכי משמע פשט הסוגיא והמרדכי והגהות נמי הכי ס"ל כדפי' ודלא כש"ע שכתב כלשון רבינו ולא כ' הך טעמא דהדלקה במקומה בעינן ודו"ק : **ולא** ידליקנה חש"ו פי' שלא יעשם שלוחים להדליק עליו אבל אשה מדלקת להוציא את האיש וכ"כ בסמ"ג להדיא בהלכות מגילה ואע"ג דבמגילה איכא מוציאה את האיש ואע"פ שגם לשם היו בנסים באותו נס שאני מקרא מגילה דהוי כקריאת התורה שאינה מוציאה את האיש וכן במנהג שהאיש סומך על אשתו שמדלקת עליו בביתו ואעפ"י שהיא עצמה מדלקת ולא ע"י שלוחו ומ"ש רבינו שאף היא חייבת עליו כלומר מאחר שגם היא חייבת כמו האיש לכן יכולה להוציא את האיש וכן כתב בהגודה שאם אשה יודעת לברך תדליק היא ותפטור כל בני ביתה עכ"ל ובמקצת ספרי רבינו כתוב שאף היא היתה בנס וחייבת בה :

תרעו המדליק בליל ראשון מברך להדליק וכו' עד דמברך בליל שני או אימתי שיזכור אע"ג דכל מידי דזמן לזמן קאתי דאם עבר ולא בירך בהגיע הזמן שוב אינו מברך דעבר יומו בטל קרבנו היינו דוקא בדבר שאין זמנו נמשך אלא זמנו בעתה כגון בדיקת חמץ לת"ד דצריך לברך שהחיינו דאם עבר ובדק ולא בירך שוב אינו מברך אבל הדלקת נרות חנוכה דזמנו נמשך ח' לילות אם לא בירך בליל ראשון מברך אח"כ כל זמן שלא עברו ח' לילות ודלא כמהרש"ל בדרשו' שא"צ לברך שהחיינו גם מהר"ם מ"ץ כ' בתשובתו דצריך לברך שהחיינו בליל שנייה אם לא בירך בראשונה אבל בירך שהחיינו כשראה נר חנוכה אע"פ שלא הדליק באותה הלילה שוב אינו מברך זמן עכ"ל ופשוט הוא מידי דהוה ארואה פרי חדש ובירך שהחיינו בראייה דשוב א"צ לברך בשעת אכילה אלא שנהגו להמתין עד שעת אכילה כדלעיל בסי' רכ"ה וקי"ל נמי זמן אומרו אפי' בשוק וא"צ לחזור ולאמרו על הכוס אבל אם לא בירך בליל ראשונה כלל צריך לברך בליל שנייה ואע"פ שאשתו הדליקה עליו בליל ראשונה מ"מ אינו ברכת שהחיינו לא נפטר ובסמוך יתבאר עוד . ואיכא למידק מ"ש דאניסא מברך כל יומא ושהחיינו אינו מברך אלא חד יומא ואיפותי בהג"ה שכתב דהנס היה בכל לילה מספוק השמן אבל שהחיינו אין לברך בכל לילה אף עפ"י שבכל לילה מתחדש הנס לפי שכבר בירכו אותה לילה הראשונה על הזמן ההוא ואין בזמן מתחדש דבר אלא נעשה בו נס שהספיק עכ"ל ועוד י"ל דברכת שהחיינו היא באה על שמחת לבו של אדם שהגיע לזמן הדלקת נ"ח וגם הדלקת נרות ח' הוא ונו דכל ח' יומא דחנוכה כחד יומא חשיבי אבל ניסא כל יומא ויומא אע"פ שהזמן א' :

דרכי משה

אותו נר שמדליק בו האחרים שאין להוד להדליק ואע"פ שמותר להדליק מנר לנר מ"מ נהגו להחמיר ואין לשנות המנהג והטעם שעיקר מצוה הוא נר איש וביתו והאחרים הם רק רשות להדור מצוה אם בבית אחד מן הנרות מן האחרים דאין בהדלקה זו מצוה דקי"ל כבתה אין זקוק לה עכ"ל משמע דוקא בנרות חנוכה נהגו להחמיר אבל לא בשאר נרות של מצוה וכ"מ מדברי המרדכי וכתב המרדכי הא דמדליקין מנר לנר היינו דוקא קודם שנעשה המצוה אבל כבתה נעשה ואינו זקוק לה אין מדליקין מנר מצוה : (ב) וכתב בא"ז הלכות קטנות דף פ"ו ע"ב הא דאין מדליקין מנר לנר היינו דוקא בעוד שהנר ראשון דולק למצותו אבל כשכבר הלך למצותו שוב מדליקין ממנו לכן כתב בעל המנהיג שאסור להדליק מנרות ב"ה בעוד שדולקין למצותן אבל באחר שכבר לכבותן מותר עכ"ל : (ג) ובכ"י ח"ק ר' פ"ו ע"ב דת"ח נר של ת"ח או חולה שיש בו סכנה או חזה דין א' להם : **תרעה** (א) וכתב מהרי"ו וצריך להניחה שם חצי שעה במקום הדלקתה : (ב) וכ"כ הכלבו :

כתב

חדושי הגהות

הלה השיב האחרון יהיה שלא לשם ב"ח שאם ישתמש שם במקום יהיה השימוש לאור אותו הנר ר"ל שאם ישתמש לאור אותו הנר אבל לא שישלו משם להשתמש שבבית בי צ"ל תמיד ואני ל"ת כפ"מ דרבא פ' ב"מ כמ"ש בסמוך ולפיכך אמר שאין שם שמש עליו שהוראת שם שמש היה מותר לשלול לכל תשמישו וזה [illegible] כי צריך להניח [illegible]

[illegible]